

Despre mentor și mentorat

Gherghinescu Cristina Marilena- Colegiul Național Frații Buzești Craiova

Există în literatura străină o multitudine de definiții ale mentoratului. Mentoratul este văzut ca un proces a cărui esență constă în transmiterea abilităților și informațiilor de la persoane cu experiență către debutanți. Mentorii de succes trebuie să fie „cadre didactice, antrenori, formatori, modele, protectori și sponsori până la un anumit punct în timpul relațiilor lor cu novicii... să ofere oportunități pentru dezvoltarea altora, prin identificarea situațiilor și evenimentelor care contribuie cu cunoștințe și experiențe la viața novicilor” (Barnett, 1995, apud. Crocker C., Harris, S.)

Mentorii sunt sfătuitori, oameni cu experiență în carieră, care doresc să-și împărtășească cunoștințele; sunt suporteri care dau încurajări emoționale și morale; sunt tutori care dau feedback specific asupra performanței unei persoane; sunt sponsori, surse de informație și ajutor în obținerea unor facilități; sunt modele de identitate, tipul de persoană care ar trebui să fie în domeniul academic. (M. Zelditch, 1995)

Fiecare dintre noi, cadrele didactice, se poate gândi la o persoană care a avut o influență puternică asupra vieții noastre personale și profesionale, cineva valoros, care ar putea fi denumită mentor. Nu trebuie să fie o persoană oficială, desemnată special de cineva pentru a ușura integrarea noastră profesională.

Din păcate, nu toate cadrele didactice au găsit acest sprijin, ceea ce a făcut ca debutul în carieră să nu fie unul așa cum ni l-am fi dorit fiecare dintre noi. Fiecare cadru didactic debutant așteaptă prima zi de școală atât cu bucurie, cât și cu neliniște și nervozitate, întrebări de genul: „Cum mă prezint?, Ce spun elevilor?, Cum stau în fața clasei? Unde sunt cancelaria și secretariatul?, Unde stau în cancelarie?, Cu cine vorbesc?, Cu cine mă sfătuiesc. Fiecare din noi a avut sau are nevoie de un mentor, chiar dacă conștientizează sau nu acest lucru.

Activitatea de mentorat a început în România cu proiecte inițiate de Consiliul Britanic prin 1994 - 95 când British Council Romania a inițiat un proiect intitulat UNISCHOOL și apoi PRESETT care au urmărit formarea de mentori în școli, pentru formarea inițială, formarea de formatori de mentor și transferul de deprinderi de la profesorii de limba engleză la cei de alte specialități.

Standardizarea muncii de mentorat la nivel național și internațional (standarde ocupaționale; conferințe naționale și internaționale) precum și crearea unor asociații profesionale puternice au venit ca o urmare firească a derulării acestor proiecte.

Mentoratul încearcă să echilibreze/să crească ponderea laturii practice a formării inițiale, prin aportul unor profesori mentori specializați care să poată sprijini cu experiența lor

de prima mână activitatea școlară (metodică, extrascolară, educațională în general) și care să aibă un cuvânt de spus în coordonarea activității de practică pedagogică, pregătirea și analiza lecțiilor și în evaluarea studentului practicant - în parteneriat cu metodicianul din universitate.

În Aprilie 2000 s-a înființat Asociația Națională a Mentorilor –As.Me.Ro. Obiectivul ei major este promovarea și dezvoltarea activității de mentorat în România în vederea ridicării calității pregătirii studenților de la facultățile cu profil pedagogic, precum și a profesorilor debutanți, pentru a face față cerințelor de integrare optimă la locul de muncă și pentru perfecționarea lor didactică. AsMeRo cuprinde mentori de toate specialitățile, tocmai pentru o mai bună corelare națională și pentru urmărirea unor obiective comune.

Metodologia privind constituirea corpului profesorilor mentori pentru coordonarea efectuării stagiului practice în vederea ocupării unei funcții didactice (Anexa la O.M. nr. 5485/29.09.2011) este elaborată în baza prevederilor Art. 248, 247, 236, 262, 241 din Legea educației naționale nr. 1/2011.

Conform Legii educației corpul profesorilor mentori se constituie la nivelul inspectoratelor școlare județene și cuprinde cadrele didactice care dețin funcția didactică de profesor mentor și coordonează efectuarea stagiului practic în vederea ocupării unei funcții didactice.

Comisia pentru mentorat constituită la nivelul IȘJ este coordonată de către directorul CCD și are următoarele atribuții:

- a) organizarea și desfășurarea selecției profesorilor mentori;
- b) analizarea și soluționarea solicitărilor școlilor/consorțiilor care au profesori/cadre didactice stagieri / stagiare pentru repartizarea acestora la câte un profesor mentor;
- c) aprobarea suspendării, la cerere, a profesorilor mentori din această funcție;
- d) retragerea calității de profesor mentor.

În urma promovării concursului, profesorii mentori vor fi înscrși în registrul electronic de către inspectorul școlar pentru mentorat care le va coordona și activitatea.

Mentoratul trebuie privit ca un proces interactiv, de ghidare a dezvoltării învățării, bazat pe premisa implicării active a ambelor părți, a asumării obligațiilor ce le revin conform statuturilor.

Relația de mentorat este o relație profundă, totală, incluzând toate domeniile vieții unui individ. Aceasta presupune o mare flexibilitate a mentorului, precum și existența unor rețele de mentori care să lucreze în echipă și care să poată astfel răspunde eficient tuturor cerințelor și situațiilor apărute.

Rolul de model al mentorului nu trebuie înțeles în sensul copierii sau imitării, ci în acela de facilitator al învățării în sensul dobândirii independenței, dezvoltării anumitor abilități și înțelegerii tuturor variabilelor specifice activității persoanei mentorate.

Nu este suficient să fii mentor, dar este important să fii un mentor bun.

Relația mentor-stagiar nu este una statică, ea se construiește permanent.

Pascarelli (1998) sugerează un model de mentorat clasic, cu patru etape: inițiere, cultivare, transformare și separare.

○ Stadiul de **inițiere**: persoana mentorizată este învățată despre ceva și să-l aprecieze pe celălalt.

○ În stadiul următor, cel de **cultivare**, mentorul construiește bazându-se pe punctul forte ale persoanei mentorizate și le împărtășește cumpătat pe ale sale - accentul trebuie să rămână pe tânăra persoană, iar orice sfat trebuie dat cu precauție. Rolul mentorului în acest stadiu este acela de a ilumina rezultatele și de a-l ajuta pe tânăr să vadă opțiunile, consecințele și soluțiile - „Eu cred în tine!”.

○ În stadiul al treilea al acestui model, **transformarea**, persoana mentorizată începe să-și asume responsabilitățile pentru acțiunile sale și să meargă înainte spre creșterea propriei autonomii. Rolul mentorului este de a oferi un feedback oportun, concret și non-judecător: „Eu nu te las să greșești!”.

○ Ultimul stadiu, **separarea**, reflectă credința declarată „Tu ai puterea!”. Este timpul pentru reflectare, recunoaștere și pentru a face învățarea explicită. Mentorul ajută persoana mentorizată să fie mai puternică prin evidențierea elementelor forte personale și prin oferirea de sensuri scopurilor sale. În acest model, autorul se focalizează pe relația interpersonală dintre mentor și persoana mentorizată, relație de o importanță crucială.

Relația mentor-persoană mentorată trebuie să evolueze de la o anumită dependență față de mentor spre cultivarea independenței, autonomiei, auto-sprrijinirii persoanei mentorizate în vederea devenirii unui coleg, partener viabil și, de ce nu, poate un posibil mentor pentru alte persoane ce au nevoie de experiența și abilitățile lui.

Experiența a demonstrat utilitatea punerii în perechi a unui cadru didactic tânăr cu unul cu experiență, aceștia din urmă oferindu-le îndrumare, ghidare, feedback de calitate, ajutându-i în acest fel să devină profesori buni. Scopul acestor programe de mentorare a tinerilor profesori este acela de a le oferi asistență intensivă și de a răspunde nevoilor lor imediate, pe măsură ce se adaptează cerințelor statutului de profesor și instituției în care lucrează.

În cadrul acestei echipe (mentor-profesor debutant), mentorii sunt cei care oferă alternative de rezolvare a unor probleme, ghidează, intervin activ de câte ori este nevoie,

sprijinindu-l pe debutant atât în activitatea concretă la clasă, cât și în ceea ce privește integrarea în corpul profesoral.

Cercetările și practica au arătat că suportul oferit tinerilor profesori nu este suficient, acestora adăugându-se și dezvoltarea. Dezvoltarea se focalizează pe înțelegerea și interiorizarea pedagogiei - ca artă a predării și învățării - fapt care permite debutantului să-și redefinească și să-și ajusteze stilul. Scopul mentoratului prin dezvoltare este ca profesorul debutant să devină un adevărat profesionist în domeniu.

